

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 373/2022-31

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíša a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom Mgr. Stanislavom Hutňanom, Kominárska 2, 4, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 79/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 79/2012 **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 79/2012 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľom **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie každému v sume po **1 500 eur**, ktoré **j e** im Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľom trovy konania v sume **520,22 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľov do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu neautorizovaným elektronickým podaním 26. mája 2022 a následne doručенou aj písomným podaním 7. júna 2022 domáhali vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy, a to postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 79/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“). Sťažovatelia zároveň navrhovali, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal každému zvlášť primerané finančné zadosťučinenie vo výške 37 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobou podanou na okresnom súde 5. apríla 2012 sa sťažovatelia ako žalobcovia domáhali určenia neplatnosti písomného hlasovania počas 19. a 20. marca 2012 o realizácii opravy strechy na bytovom dome [REDACTED]. Okresný súd rozhodol prvýkrát vo veci uznesením č. k. 24 C 79/2012-86 z 12. mája 2016 tak, že podanie sťažovateľov odmietol, no toto uznesenie bolo zrušené uznesením odvolacieho súdu č. k. 4 Co 340/2017-118 z 31. januára 2019. Po tom, čo bola vec vrátená okresnému súdu, tento dlhodobo nekonal, čo viedlo sťažovateľov k tomu, aby 2. decembra 2021 podali predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy. Ústavný súd dožiadaním na okresnom súde zistil, že 27. mája 2022 bol vo veci vyhlásený rozsudok, ktorým okresný súd žalobu sťažovateľov zamietol. Sťažovatelia proti tomuto rozsudku podali 5. septembra 2022 odvolanie, v ktorom uviedli, že rozsudok im stále nebol doručený, a preto odôvodnenie odvolania doplnia po doručení rozsudku.

3. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľov bolo tvrdenie, že došlo k porušeniu ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na rozhodnutie v primeranej lehote. Sťažovatelia poukázali najmä na to, že v napadnutom konaní bol okresný súd od vrátenia veci odvolacím súdom nečinný, a tiež na okolnosť, že celková dĺžka konania presiahla do podania ústavnej sťažnosti 10 rokov. Sťažovatelia zároveň tvrdili, že v predmetnom prípade išlo o spotrebiteľský spor, ktorý by mal mať prioritu, navyše tvrdili aj to, že v ňom išlo o bezpečnosť obyvateľov celého bytového domu a chodcov prechádzajúcich okolo tohto bytového domu.

4. Sťažovatelia požadovali aj finančné zadosťučinenie, a to každý vo výške 37 000 eur, čo zdôvodnili 10-ročnými stresmi pri chôdzi okolo svojho bytového domu práve z dôvodu trvania napadnutého súdneho konania.

II.

Procesný postup ústavného súdu, vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľov

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 373/2022-12 zo 6. júla 2022 ju podľa § 56 ods. 1 a 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Ústavný súd následne výzvou z 11. júla 2022 vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k opodstatnenosti ústavnej sťažnosti. Podpredsedníčka okresného súdu v podaní doručenom ústavnému súdu 11. mája 2022 uznala, že v napadnutom konaní bolo jedno výraznejšie obdobie nečinnosti (od 29. apríla 2017 do 23. novembra 2017), inak dĺžku napadnutého konania považovala za následok neutržateľnej personálnej situácie na okresnom súde, a preto požiadala ústavný súd, aby konštatoval objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na Okresnom súde Bratislava I. K svojmu vyjadreniu podpredsedníčka pripojila aj vyjadrenie zákonného sudcu v napadnutom konaní. Zákonný sudca vo svojom vyjadrení priložil stručnú chronológiu predmetného súdneho konania v období, keď bol zákonným sudcom (od 24. augusta 2015), a dodal, že plynulému konaniu vo veci bránili jednak protipandemické opatrenia a jednak jeho pracovná zaneprázdnenosť, pretože plní aj úlohy predsedu súdu.

7. Po doručení vyjadrenia okresného súdu ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov, aby v prípade, ak by to sťažovatelia považovali za potrebné, zaujal stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, ktoré mu v prílohe zaslal. Sťažovatelia v podaní doručenom ústavnému súdu 22. augusta 2022 zotrvali na argumentácii uvedenej vo svojej ústavnej sťažnosti.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s podaniami účastníkov dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno v tomto prípade očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Chronológia úkonov okresného súdu v napadnutom konaní

9. Ústavný súd nahliadnutím do predloženého spisového materiálu okresného súdu (24 C 79/2012) zistil, že okresný súd vykonal v predmetnej veci tieto úkony:

- Dňa 5. apríla 2012 sťažovatelia podali na okresnom súde žalobu, ktorou sa domáhali neplatnosti písomného hlasovania z 19. až 20. marca 2012 o realizácii opravy strechy na bytovom dome

- Dňa 2. mája 2012 okresný súd uznesením zamietol návrh sťažovateľov na nariadenie predbežného opatrenia.

- Dňa 14. augusta 2012 okresný súd vyzval sťažovateľov na doplnenie rovnopisov žaloby (sťažovatelia označili v žalobe 26 odporcov).

- Dňa 22. novembra 2012 sťažovatelia zobrali svoju žalobu späť v časti proti odporcom 3 až 26, ešte predtým podaním doručeným okresnému súdu 16. novembra 2012 navrhli, aby odporcovia 3 až 26 (vlastníci bytového domu [redacted]) pristúpili do predmetného konania na strane navrhovateľov (sťažovateľov).

- Dňa 18. januára 2013 okresný súd uznesením zastavil konanie proti odporcom 3 až 26.

- Dňa 6. mája 2013 okresný súd žiadal o súčinnosť mestskú časť Bratislava-Staré mesto pri zisťovaní adresy odporcov [redacted] a [redacted] (išlo o odporcov, proti ktorým bolo konanie zastavené, pozn.).

- Dňa 28. mája 2013 mestská časť Bratislava-Staré mesto oznámila okresnému súdu, že uvedené osoby sa v jej evidencii nenachádzajú.

- Dňa 22. júla 2013 žiadal okresný súd rovnakým spôsobom a proti rovnakým osobám aj mestskú časť Bratislava-Dúbravka.

- Dňa 16. augusta 2013 príslušná mestská časť odkázala okresný súd na matriku Miestneho úradu mestskej časti Bratislava-Karlova ves.
- Po výzve z 20. augusta 2013 mestská časť Bratislava-Dúbravka oznámila 20. septembra 2013 okresnému súdu adresu [REDAKOVANÉ], rodenej [REDAKOVANÉ], a zároveň oznámila, že [REDAKOVANÉ] zomrel ešte 9. júna 2009.
- Dňa 15. októbra 2013 mestská časť Bratislava-Nové mesto potvrdila úmrtie [REDAKOVANÉ] a zaslala okresnému súdu aj úmrtný list.
- Dňa 19. novembra 2013 požiadal okresný súd dedičskú kanceláriu Okresného súdu Bratislava IV o oznámenie stavu dedičského konania po [REDAKOVANÉ], pričom Okresný súd Bratislava IV 10. decembra 2013 oznámil, že predmetné dedičské konanie je prerušené, a po následnej výzve 20. marca 2014 zaslal okresnému súdu rovnopis rozhodnutia o prerušení predmetného dedičského konania.
- Dňa 30. apríla 2014 doručil okresný súd uznesenie o zastavení konania aj proti odporcovi [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] jeho právnym nástupcom.
- Dňa 24. júla 2015 okresný súd vyzval sťažovateľov na vyjadrenie, či trvajú na podanej žalobe, a zároveň vyzval účastníkov pôvodne označených ako odporcovia 3 až 26 na vyjadrenie, či súhlasia so vstupom do predmetného konania na strane navrhovateľov.
- V priebehu augusta 2015 prichádzali okresnému súdu vyjadrenia dožiadaných potenciálnych účastníkov, z ktorých nikto nesúhlasil so vstupom do konania na strane sťažovateľov.
- Dňa 24. augusta 2015 došlo k zmene zákonného sudcu.
- Dňa 4. novembra 2015 Okresný súd Bratislava IV zaslal okresnému súdu na základe jeho dožiadania rovnopis osvedčenia o dedičstve [REDAKOVANÉ].
- Dňa 17. decembra 2015 okresný súd zamietol návrh sťažovateľov na vstup ďalších účastníkov do konania na strane navrhovateľov.
- Dňa 16. marca 2016 okresný súd formou uznesenia vyzval sťažovateľov na doplnenie a opravu ich žalobného návrhu.
- Dňa 12. mája 2016 okresný súd uznesením odmietol žalobný návrh sťažovateľov z dôvodu, že na uznesenie zo 16. marca 2016 v stanovenej lehote nereagovali.
- Dňa 9. júna 2016 sťažovatelia podali odvolanie proti rozhodnutiu, ktorým okresný súd odmietol ich žalobný návrh.
- Dňa 4. augusta 2016 okresný súd uznesením vyrubil sťažovateľom súdny poplatok za podané odvolanie a zároveň zaslal protistranám v konaní odvolanie na vyjadrenie.
- Dňa 16. augusta 2016 sa odporca v 1. rade ([REDAKOVANÉ]) vyjadril k odvolaniu sťažovateľov.
- Dňa 2. septembra 2016 sťažovatelia podali sťažnosť proti uzneseniu, ktorým im bol vyrubený súdny poplatok za odvolanie.
- Dňa 27. septembra 2016 okresný súd uznesením zamietol sťažnosť sťažovateľov proti súdному poplatku za odvolanie.
- Dňa 16. januára 2017 okresný súd predložil súdny spis odvolaciemu súdu na rozhodnutie o odvolaní.
- Dňa 2. februára 2017 odvolací súd vrátil vec okresnému súdu ako predčasne predloženú.
- Dňa 24. novembra 2017 bol súdny spis po doručení vyjadrenia odporcu v 1. rade ostatným účastníkom konania opätovne predložený odvolaciemu súdu.

- Dňa 31. januára 2019 odvolací súd uznesením č. k. 4 Co 340/2017-118 zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu o odmietnutí žalobného návrhu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.
- Dňa 2. mája 2019 okresný súd nariadil pojednávanie na 26. júl 2019, toto pojednávanie bolo odročené na účely rozhodnutia o zámene účastníka konania, a to na podklade zmeny správcu bytového domu.
- Dňa 17. októbra 2019 okresný súd uznesením pripustil zámenu odporcu v 1. rade.
- Dňa 30. januára 2020 okresný súd uznesením vyzval nového účastníka konania na vyjadrenie sa k žalobe.
- Dňa 26. februára 2020 sa nový odporca v 1. rade vyjadril k žalobe.
- Dňa 5. mája 2020 okresný súd vyzval uznesením aj odporcu v 2. rade, aby sa vyjadril k žalobe.
- Dňa 25. mája 2020 sa odporca v 2. rade vyjadril k žalobe.
- Dňa 9. júna 2020 okresný súd uznesením vyzval aj sťažovateľov ako navrhovateľov, aby sa vyjadrili k vyjadreniam odporcov v 1. a 2. rade.
- Dňa 6. augusta 2020 sa navrhovatelia vyjadrili k podaniam odporcov.
- Dňa 11. augusta 2020 súd vyzval odporcov, aby sa vyjadrili k vyjadreniu navrhovateľov v konaní.
- Dňa 27. októbra 2020 okresný súd nariadil termín pojednávania na 9. február 2021.
- Dňa 4. februára 2021 okresný súd zrušil termín pojednávania 9. februára 2021 a nariadil nový termín na 13. apríl 2021.
- Dňa 7. apríla 2021 zrušil okresný súd aj tento termín pojednávania a nové pojednávanie nariadil na 13. august 2021.
- Dňa 11. augusta 2021 navrhovateľ v 2. rade predložil okresnému súdu znalecký posudok z júna 2013, ktorý nechal vyhotoviť, čo sa týka generálnej opravy strechy bytového domu [REDAKOVANÉ]
- Dňa 13. augusta 2021 sa navrhovateľka v 1. rade ospravedlnila z účasti na pojednávaní.
- Dňa 13. augusta 2021 sa zároveň uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa k veci vyjadrili prítomní účastníci a pojednávanie bolo následne odročené na 3. december 2021.
- Dňa 2. decembra 2021 okresný súd zrušil termín pojednávania 3. decembra 2021 a nariadil nový termín na 27. máj 2022.
- Dňa 2. decembra 2021 navrhovatelia upravili svoju žalobu a zároveň ju vzali čiastočne späť v časti proti odporcovi v 2. rade.
- Dňa 27. mája 2022 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom okresný súd zamietol procesné návrhy sťažovateľov a následne rozsudkom zamietol aj samotnú žalobu.
- Dňa 14. júla 2022 okresný súd vyhotovil písomné vyhotovenie rozsudku, ktoré následne doručoval na neaktuálnu adresu navrhovateľov.
- Dňa 5. septembra 2022 sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku napriek tomu, že im tento nebol doručený, a zároveň pripomenuli okresnému súdu, že na poslednom pojednávaní oznámili súdu svoju novú doručovaciu adresu.
- Dňa 14. septembra 2022 okresný súd doručoval predmetný rozsudok na aktuálnu adresu navrhovateľov (sťažovateľov).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 79/2012 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. ich práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy.

11. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom tohto základného práva je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba čakajúca na rozhodnutie všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vychádzala predtým z niektorých ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (napr. § 6, § 100 ods. 1, § 117 ods. 1 a § 119 ods. 1), ktorý platil do 30. júna 2016, a v súčasnosti už vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

14. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú

- právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje,
- správanie účastníka súdneho konania a
- postup samotného súdu.

Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

Právna a faktická zložitosť veci:

15. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, platí, že spory týkajúce sa správy bytových domov možno považovať za zložitejšie, a to najmä z faktickej stránky. Počet účastníkov býva vysoký s ohľadom na počet domácností v konkrétnom bytovom dome. Navyše častokrát sú tieto spory zaťažené aj susedskými spormi a osobnými antipatiami vlastníkov bytov. V napadnutom konaní sa to prejavilo aj tak, že sťažovatelia sami nemali ujasnené, koho chcú žalovať, čo viedlo k viacerým úpravám žaloby, resp. opakovaným čiastočným späťvzatiám žaloby. V každom prípade priebeh napadnutého konania, ako bol opísaný v predošlej stati, nemožno pripísať iba na vrub potenciálnej faktickej alebo právnej zložitosti prerokovávanej veci.

Správanie účastníkov konania:

16. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prietahom. Ústavný súd z priloženej chronológie okresného súdu zistil, že sťažovatelia sa nezúčastnili nariadeného pojednávania 26. júla 2019, a to bez akéhokoľvek ospravedlnenia. Taktiež, ako už bolo uvedené, sťažovatelia najprv označili všetkých ostatných vlastníkov bytov (v počte 23) v bytovom dome [REDACTED] [REDACTED] za odporcov, aby následne svoju žalobu proti nim vzali späť. Takýto postup sťažovateľov predĺžil napadnuté konanie, pretože okresný súd sa musel s touto situáciou adekvátnym spôsobom procesne vysporiadať. Navyše ako jedného z odporcov uviedli aj osobu, ktorá zomrela ešte tri roky pred podaním ich žaloby, čo tiež prispelo k predĺženiu konania, pretože okresný súd musel osvedčiť potenciálnych dedičov takto sťažovateľmi označeného účastníka konania. Taktiež po tom, čo bolo právoplatne rozhodnuté o zastavení konania proti ostatným vlastníkom bytov v bytovom dome, navrhli sťažovatelia, aby títo vlastníci vstúpili do konania na strane navrhovateľov. Okresnému súdu zase trvalo určitý čas pokiaľ zhromaždil vyjadrenia týchto vlastníkov, pričom žiadny z nich nesúhlasil so vstupom do konania na strane sťažovateľov. Napokon ústavný súd poukázal na okolnosť, že sťažovateľ v 2. rade predložil okresnému súdu znalecký posudok, ktorý nechal vyhotoviť, čo sa týka generálnej opravy strechy bytového domu [REDACTED], ešte v roku 2013, až v auguste 2021. Aj keď tieto okolnosti na strane sťažovateľov nemali rozhodujúci vplyv na celkovú dĺžku napadnutého konania (10 rokov, pozn.), do určitej miery k predĺženiu trvania napadnutého konania prispeli a ústavný súd na nich prihliadol pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení.

Postup okresného súdu v napadnutom konaní:

17. Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom, bol postup samotného okresného súdu v napadnutom konaní. Z chronológie úkonov okresného súdu vyplýva, že v priebehu konania sa opakovane vyskytovali dlhé obdobia nečinnosti. Napríklad obdobie od 30. apríla 2014 do 24. júla 2015 v trvaní 15 mesiacov alebo od 2. februára 2017 do 24. novembra 2017 v trvaní 9 mesiacov. V rámci druhého obdobia nečinnosti ústavný súd zároveň podotýka, že táto nečinnosť nastala v období medzi podaním odvolania a predložením veci odvolaciemu súdu. Navyše ústavný súd zdôrazňuje, že v tomto prípade medzi podaním odvolania (9. júna 2016) a efektívnym predložením veci odvolaciemu súdu

(24. novembra 2017) uplynulo obdobie takmer jedného a pol roka, čo v žiadnom prípade nie je možné považovať za efektívnu činnosť v rámci vykonávania úkonov

18. Okrem toho z neefektivity usvedčuje okresný súd aj zrušujúce rozhodnutie odvolacieho súdu, ale najmä postup okresného súdu po vyhlásení rozsudku 27. mája 2022. Dôvodom, pre ktorý zamietol okresný súd žalobu sťažovateľov, bol podľa odôvodnenia tohto rozsudku nedostatok ich aktívnej procesnej legitímácie, pretože obaja v priebehu napadnutého súdneho konania prestali byť vlastníkami bytu v bytovom dome [REDAKOVANÉ] a ich aktívna procesná legitímácia bola v tomto prípade odvodená práve od vlastníctva bytu, resp. ich spoluvlastníckeho práva k spoločným častiam a zariadeniam predmetného bytového domu. Uvedenú okolnosť pritom odporcovia v konaní namietali ešte na pojednávaní 26. júla 2019. No aj napriek odôvodneniu samotného rozsudku okresný súd tento rozsudok doručoval sťažovateľom na ich neaktuálnu adresu [REDAKOVANÉ], a to aj napriek tomu, že už v podaní doručenom okresnému súdu 2. decembra 2021, resp. na pojednávaní, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, oznámili sťažovatelia súdu svoju novú doručovaciu adresu. Výsledkom tohto postupu okresného súdu bol stav, keď rozsudok z 27. mája 2022 nebol sťažovateľom doručený ani koncom septembra 2022.

19. Vo vzťahu k systémovým problémom na okresnom súde (ktoré sú ústavnému súdu z jeho činnosti až príliš dobre známe, pozn.) ústavný súd opakuje, že akékoľvek systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov (m. m. IV. ÚS 76/07, I. ÚS 294/2016, III. ÚS 583/2016).

20. V napadnutom konaní teda došlo k neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu a popritom okresný súd postupoval neefektívne, čo možno v kontexte danej veci jednoznačne považovať za porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote.

21. Napokon k požiadavke podpredsedníčky okresného súdu, aby ústavný súd vyslovil objektívnu zodpovednosť Slovenskej republiky za stav na Okresnom súde Bratislava I, ústavný súd konštatuje, že predmetom jeho rozhodovania o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy je posúdenie možnosti porušenia základných práv a slobôd, resp. práv vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, zo strany konkrétnych orgánov verejnej moci (t. j. v prípade súdnych prietáhov zo strany konkrétneho súdu), a nie hľadanie zodpovednosti v rámci jednotlivých zložiek verejnej moci. Ústavný súd sa preto zdrží akýchkoľvek deklarácií nad rámec záverov v nasledujúcich bodoch.

22. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 79/2012 porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

23. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať v predmetnej veci bez zbytočných prietáhov (bod 2 výroku tohto nálezu), a to najmä vo vzťahu k úkonom

prvostupňového súdu pred predložením veci odvolaciemu súdu s ohľadom na odvolanie sťažovateľov z 5. septembra 2022.

24. Sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti žiadali, aby ústavný súd vyslovil aj porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ústavy. No vzhľadom na už posúdené kritériá týkajúce sa zbytočných prietahov v konaní, ako aj výsledok samotného napadnutého konania, ktorý bol determinovaný stratou aktívnej vecnej legitimácie sťažovateľov, ústavný súd skonštatoval, že v prípade sťažovateľov nešlo o úplne odmietnutie spravodlivosti na základe samotnej dĺžky napadnutého konania. Navyše sťažovatelia vo svojej ústavnej sťažnosti nepodložili namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu žiadnou inou okolnosťou nad rámec samotnej dĺžky konania. Ústavnej sťažnosti sťažovateľov v tejto časti preto ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

25. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

26. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

27. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04).

28. Pri určení primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

29. Sťažovatelia si uplatnili primerané finančné zadost'učinenie v sume po 37 000 eur, ústavný súd ale považoval túto sumu za zjavne neprimeranú, preto im priznal finančné zadost'učinenie iba vo výške po 1 500 eur každému (bod 3 výroku tohto nálezu). Pri určení výšky tohto zadost'učinenia zohľadnil ústavný súd svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 63/2020, IV. ÚS 109/2020, IV. ÚS 287/2020, IV. ÚS 313/2020), pričom prihliadol aj na okolnosti na strane sťažovateľov bližšie rozvedené v bode 16 odôvodnenia tohto uznesenia. V prevyšujúcej časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa finančného zadost'učinenia teda nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 520,22 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

31. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a podanie ústavnej sťažnosti) v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2022 v sume 193,50 eur a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2022 v sume 11,63 eur. Ústavný súd podotýka, že repliku z 22. augusta 2022 nepovažoval za účelne vynaložený úkon právnej pomoci, pretože toto podanie neobsahovalo žiadny nový argument, ktorý by presiahol argumentáciu už uvedenú v samotnej ústavnej sťažnosti. Súčasťou výslednej sumy je aj daň z pridanej hodnoty vo výške 86,70 eur.

32. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

33. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2022

**Ladislav Duditš
predseda senátu**